

—≡ Ս Ի Ո Ն ≡—

Լ.Գ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1959

◀ ՄԱՅԻՍ — ՅՈՒՆԻՍ ▶

ԹԻԻ 5-6

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(ԵՐԵՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ) (*)

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Նկարագիր՝ ամենէն շատ յեղյեղուած բառն է արդի լեզուներու և բարբերու մէջ: Բայց ի՞նչ է ասոր նշանակութիւնը երբ անձի մը նկարագրին վրայ է խնդիրը: Մեր ընթացիկ հայերէնի մէջ caractère բառին համազօր է նկարագիրը, և հոգեբանական ու բարոյագիտական առումով կը նշանակէ անձի մը բնատուրութիւնը, յատկութիւնը: Իսկ caractère ամենէն առաջ կը նշանակէ զիր, տառ, և հին հայերէնով՝ նշանագիր: Արդ՝ լեզուի մը յատկութիւնը արտայայտելու մէջ ի՞նչ որ են իր այբուբենքին զիրերը, անձի մը բնատուրութիւնը կամ յատկութիւնը արտայայտելու մէջ ալ նոյն է նկարագիրը. այսինքն մարդու բարոյական արժէքին որո՞ւ, յսակ զիծերը կամ զիրերը: Ինչպէս որ լեզուի մէջ այբը այբ է միշտ և չի չփոթուիր ճէի կամ ֆէի հետ, այսպէս ալ անձի մը բարոյական այբուբենքին (նկարագրին) մէջ զիրերը պիտի չշփոթուին իրարու հետ: Երբ կ'ըսենք թէ այսինչ մարդը նկարագիր չունի կամ աննկարագրին մէկն է, այդ որակումով կ'ուզենք ըսել թէ այդ մարդուն բարոյական արժէքին զիծերը ո՛չ միայն որոշ և յստակ չեն, այլ նաև զիրերը իրարու հետ շփոթուած են: Այդպիսի մարդոց բարոյական կեանքին այբը որևէ տան կրնայ փոխուիլ և շփոթուիլ այբուբենքի միւս բոլոր զիրերուն հետ: Այսօր եթէ այլ է մարդուն նկարագիրը, վաղը ճէ կամ ֆէ է. չես կրնար ճշգրտել անոր բարոյականին և հոգիին զիծերը:

Քրիստոնէական բարոյականի սկզբունքներէն մէկն է որ քրիստոնեայ մարդուն նկարագիրը պէտք է ըլլայ որոշ, յստակ. այնքան որոշ և յստակ որ չվերցնէ որևէ մեկնութիւն և տեղի չտայ որևէ կասկածի: Չեր այլոն այլո՛ և

(*) Սիոնի առաջին խմբագիր Բարգէն Եպս. (այդա Ոթոռակից Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ), «Հայց. Եկեղեցւոյ Բարեկարգութեան Վերաբերեալ Խնդիրներ», բնղհանուր վերնագրի ներքև տուած է խմբագրականներու շարք մը Սիոնի 1928-1929ի թիւերուն մէջ, կը վերաբարադրենք առնչմէ 1929 Յունիսի խմբագրականը իր կենսական կարեւորութեան համար, Հայց. Եկեղեցիի ապագայի և առողջութեան տեսակէտէ: Կը գետնդենք նաև ասոր յաջորդող երկրորդ խմբագրականը՝ իր այժմէական և յաւերժական կարեւորութեան համար:

ոչն ո՛չ ըլլայ: Ճիշդ-շիտակ, ճիշդ, որոշ, յստակ: Եւ արդէն նկարագրի այս պարզութեան և յստակութեան վրայ է խնդիրը, երբ կը խօսինք հոգևոր պաշտօնեայի բնաւորութեան մասին:

Պէտք է ուշադրութիւն ընել որ այժմիս և ո՛չի յստակութիւնը չշփոթուի յամառութեան հետ. վասնզի յամառութիւնը պարզապէս կամակորուրիւն է. բարոյական ուրիշ թերութիւն մը, որ կապ ունի մարդու ֆիզիքական տեսակ մը ախտաւոր պայմաններուն հետ: Ասիկա երկաթի կամք ալ չէ. վասնզի այս բացատրութիւնը կ'արտայայտէ մարդու հոգեկան արիւթիւնը ճշմարտութիւնները պաշտպանելու մէջ, ամէն գնով: Յամառը և երկաթի կամք ունեցողը իրարմէ բոլորովին տարբեր մարդիկ են իրենց նկարագրով: Յամառը սուտին և սխալին մէջ ալ յամառ է:

Արդ, կոչումէն ետքը նկարագրի՛րը պիտի ըլլայ առաջին փնտռելիք յատկութիւնը հոգևոր պաշտօնի թեկնածուներուն վրայ. վասնզի նկարագրին է որ հոգևոր պաշտօնեային կուտայ իրեն որոշ տեղը իր պաշտօնին մէջ: Ժողովուրդին վստահութիւնը զրաւելու, իր խօսքին և կենցաղին հեղինակութեամբը ժողովուրդին առաջնորդելու զադանիքը պէտք է փնտռել եկեղեցականին նկարագրին մէջ:

Իրտուած է որ յեղյեղուկ նկարագրով կամ աննկարագիր եկեղեցականներ վտանգաւոր եղած են եկեղեցւոյ մէջ ամէն կերպով: Այդպիսիներ վտանգած են նոյնիսկ իրենց անձնական շահերը, և որովհետեւ յեղյեղուկ են, ստիպուած են քշուիլ ամէն հոսանքէ. միշտ զլտորիլ է իրենց ճակատագիրը մինչև որ զարնուին ժայռի մը և փշորին և կամ իյնան անդունդ մը և կորսուին:

Նկարագրի՛րը միայն իր բարոյական ու կենցաղագիտական արժէքին համար չէ որ կը փնտռուի մարդու մէջ, այլ նաև անոր սկզբունքներուն և համոզումներուն հետ ալ սերտիւ կապուած է ան: Մարդ ի՞նչ բանի կը հաւատայ, ինչերո՞վ կը հետաքրքրուի կեանք ըսուած զարմանալի իրականութեան մէջ, ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ իր անձնական պարտաւորութիւններն ու պաշտօնական պատասխանատուութիւնները, ի՞նչպէս կը զործէ, կ'աշխատի, — ասոնք բոլորը մարդու նկարագրին ճառագայթումներն են: Հոգևոր պաշտօնեան պէտք է ունենայ նկարագիր մը յստակ զիծերով, անյեղի, անշեղ, և, ինչպէս կ'ըսուի, աղամանդէ նկարագիր մը, որովհետեւ միայն ան է իր զօրութիւնը, իր հարստութիւնը, իր յենարանը, իր զօրծունեայ կեանքին ամրոցը: Հոգևոր պաշտօնեան իր նկարագրով միայն կրնայ տոկալ դժուարութիւններու և համբերել՝ հնարաւորութեան լաւ արամաքանուած սահմաններուն մէջ, և ցոլացնել իր սուրբ պաշտօնին ոգին, որով պիտի ոգևորուի նաև հաւատացեալներու բազմութիւնը:

Ամէն զործի մէջ՝ վստահութիւն ըսուած վիճակը մեծ դրամազուլս մըն է մարդոց համար կամ զօրութիւն մը՝ որուն կը կռթնին մարդիկ և կ'ընեն իրենց զործառնութիւնները, նիւթական ըլլան ատոնք կամ բարոյական: Իսկ վստահութիւնը ուրիշ բան չէ ըստ ինքեան եթէ ոչ նկարագրի պարզ խնդիր մը:

Հոգևոր պաշտօնեան պէտք է որ վստահութիւն ներշնչէ իր պաշտօնին բոլոր կողմերուն վրայ: Պէտք է խոստովանիլ որ մեր եկեղեցւոյ ժողովուրդը, մանաւանդ անոր առաջնորդող դասակարգը, առհասարակ չի ներշնչուի իր հո-

զևոր պաշտօնեաներէն: Հողևոր պաշտօնեան տեսակ մը մեքենայ է անոնց աչքին, որ արարողութիւններ կը կատարէ, խորհուրդներ կը մատակարարէ, իբրև պահանջ ձևականութեան. այն՝ բարեկամ մը, խորհրդատու և խրատատու մը չէ այլևս: Խոստովանութիւնը, զոր օրինակ, որ եկեղեցւոյ ներքին կեանքին զօրութեան և սրբութեան ազդակներէն մէկն է քրիստոնէութեան մէջ, կորսնցած է իր զործնական նշանակութիւնը. չկայ խոստովանութիւն՝ բառին բուն իմաստով, վասնզի չկայ վստահութիւն և փոխադարձ վստահութիւն. և չկայ վստահութիւն, վասնզի եղծուած է նկարագիրը խոստովանութեան պաշտօնեային:

Մեր Փրկչին մարդկային կեանքին ու կենցաղին մէջ ամենէն տիրական զիծը եղաւ իր նկարագիրը, ձեր այոն այո՝ և ոչն ո՛չ ըլլայ ըսողին նկարագիրը, որ հաւասարապէս փայլեցաւ ինչպէս տասներկու տարեկան պատանի Յիսուսին, նոյնպէս Գողգոթայի վրայ խաչուած Փրկչին վրայ:

Նկարագրին ամենէն զրաւիչ ստորագելիքներէն մէկն է բարութիւնը: Այոն այո՝ և ոչն ո՛չ ըսող մարդը չի կրնար չափ ըլլալ: Չար մարդը կարելի չէ որ հողևորական ըլլայ: Կրնայ սքեմաւորուիլ, եկեղեցական ձևանալ, բայց ասիկա չի նշանակեր թէ այդ մարդը հողևոր պաշտօնեայ եղաւ: Առակախօս Վարդան Վարդապետի խօսքով՝ կատուին փիլոն տուեր են և կարծեր է որ կրօնաւոր եղաւ: Չար մարդը իր նկարագրով իսկ հակառակ է կրօնքին: Չար մարդը չի կրնար նաև ուսուցիչն ըլլալ կրօնքին. վասնզի կրօնքը հակառակ է շարութեան: Հաղորդական է բարութիւնը: Կը ծաւալի ան օծութեան իւղին պէս: Եթէ ստոյգ է որ շարերը երգ չունին, աւելի իրաւամբ կարելի է ըսել շարերը սէր չունին, տեսիլ (vision) չունին. անոնք չեն կրնար քաջ հովիւին պէս իրենք գիրենք նուիրել իրենց նպատակին: Անոնք զաղափար իսկ չունին անձնուիրութեան և պատասխանատուութեան մասին: Չարը այլամերժ է: Իսկ հողևոր պաշտօնեան պէտք է ըլլայ այլասէր: Ապրիլ ուրիշներուն համար, ծառայել այլոց, բարի եկեղեցականին նկարագիրն է ասիկա:

Աւետարանի մէջ աղուոր պատկեր մը կայ: Երբ Յիսուս կը տեսնէ Նաթանայէլը, կը բացազանչէ. Ահա՛ մարդ մը որուն ներսը նեղութիւն չկայ: Հարկ չկայ հետաքրքրուելու թէ — ինչպէս որ ինքն Նաթանայէլ ալ հետաքրքրուեցաւ — ինչէ՞ն գիտցաւ Յիսուս ասիկա: Չըսենք թէ ամենագէտ էր Յիսուս և գիտցաւ: Ո՛չ. շատ պարզ է խնդիրը. անսենցութիւնը ինքնին կը պռնայ, կ'ազդակէ մարդու բոլոր շարժումներուն և արտայայտութիւններուն մէջ: Ես քու աղօթելու եւ Յիսուս զոհացուց Նաթանայէլին հետաքրքրութիւնը. — Ես քու աղօթելու կերպէն գիտցայ թէ անսենց, բարի մարդ մըն ես դուն: Դուն կ'աղօթէիր թղե-նիին տակ և ես անկից կ'անցնէի պատահաբար. տեսայ քեզ . . . Այսչափ միայն: Ամենէն սովորական և ամենէն աննշան պարագաներու մէջ ինքնին կը յայտնուի մարդուն նկարագիրը: Երկար բարակ հետազոտութիւն, քննութիւն, փորձեր, մարդուն նկարագիրը: Երկար բարակ հետազոտութիւն, քննութիւն, փորձեր, աւելորդ բաներ են շատ անգամ ճանչնալու համար մարդը: Խօսք մը, դէպք մը, շարժում մը, ձև մը, արտայայտութիւն մը բաւական է որ ներքին մարդը երևան գայ:

Բարեկարգելու համար Հայց. եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը պէտք է թեկ-նածուններուն վրայ փնտռել կոչումի հետ նաև նկարագիրը և բարի նկարագիրը: